

Det gamle samfunnet og døden

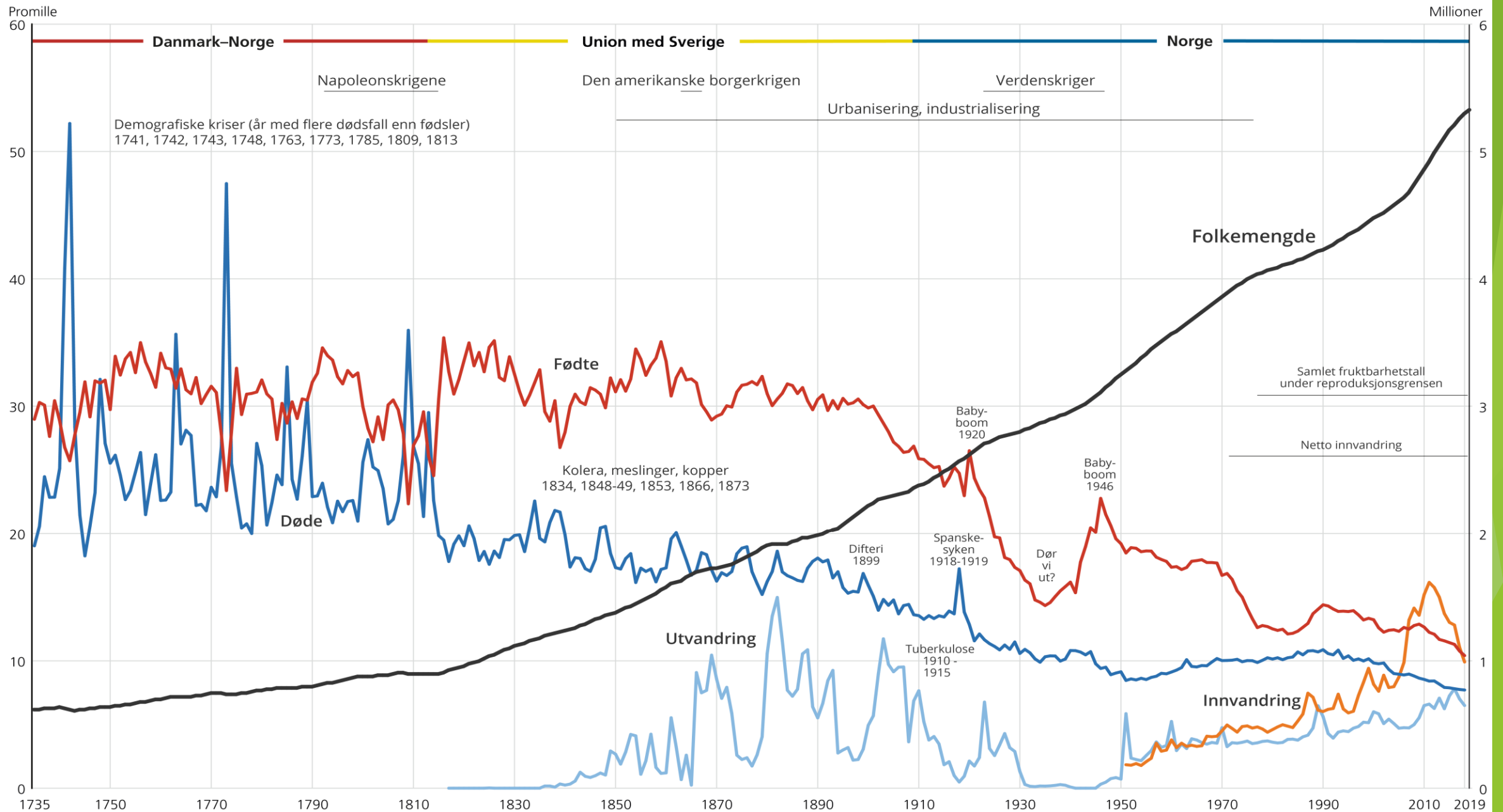
ved Kirsti Holand

Fra en kartlegging av Vega-samfunnet over et hundreår

1765 - 1865

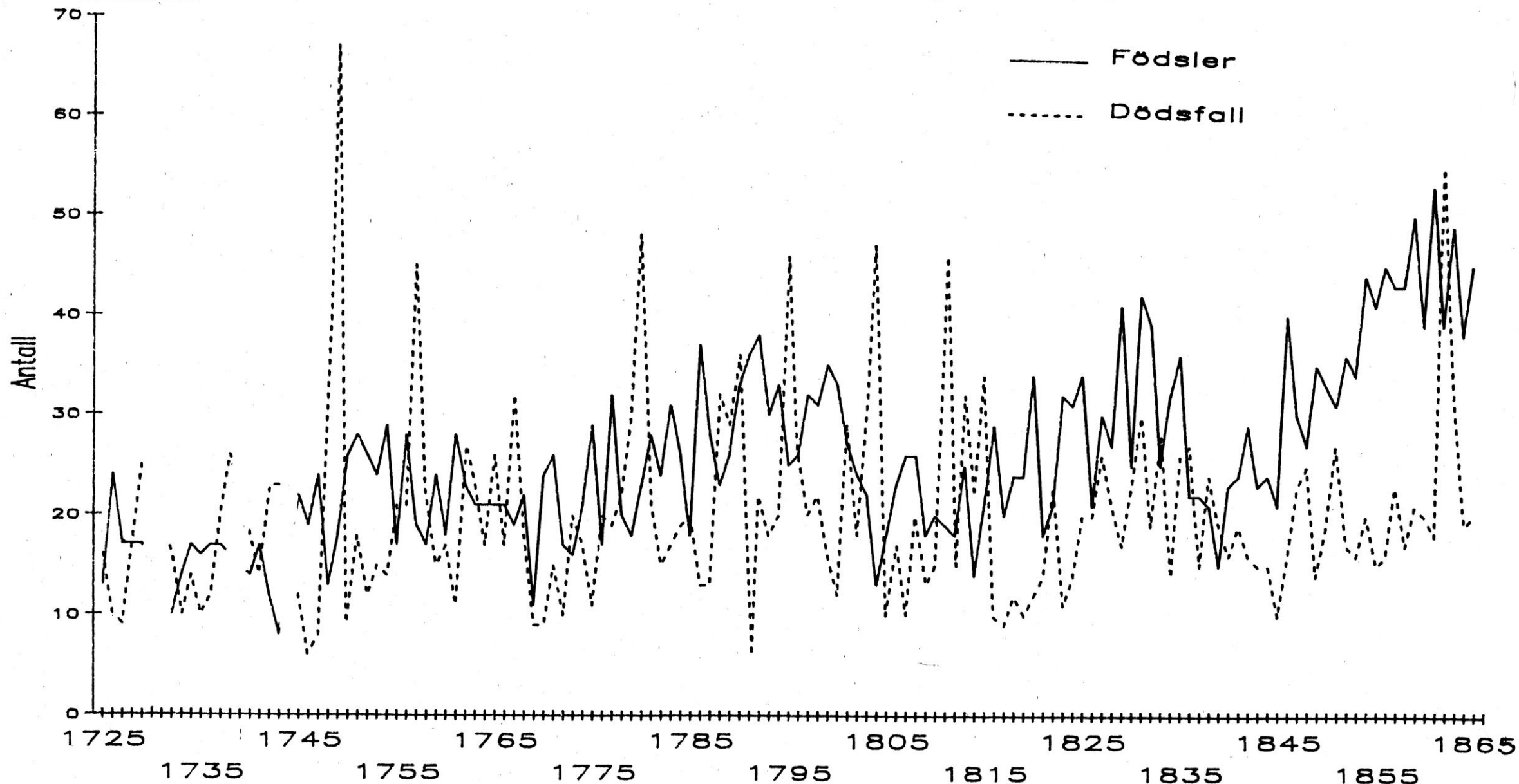

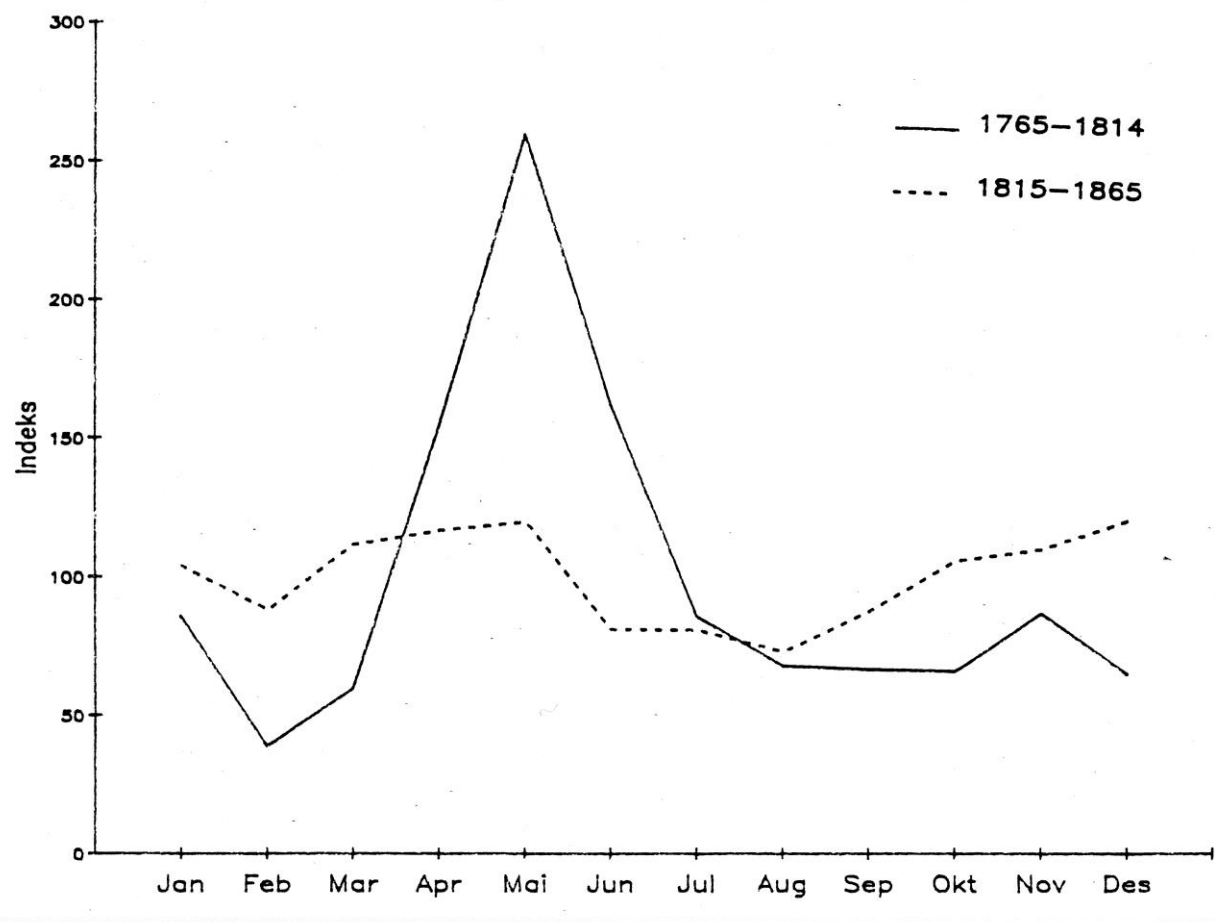
Figur nr. 4.1

Årlige födsels- og dödstill. Vega 1725-1865

Figur nr. 5.11

Dödsfall, fordelt over året.
Vega 1765 - 1865

Spebarnsdødeligheten

I dagens Norge: 2 pr 1000

Rundt 1970: ca 12 pr 1000

Fra mitt område:

Ved starten av hundreåret: 250 pr 1000

Ved slutten av hundreåret: 130 pr 1000

Drukningdøden

Eilert Sundt:

«For mandfolk over 10års alderen ligger der altså i Tromsø stift, den skjebne for, at 1 av 4 finde sin død i bølgerne.»

Eilert Sundt: «...at sagen er så storartet sørgelig for Tromsø stifts vedkommende. Folk her syd på vide ikke stort om det, og der nord er man så vant til tingen, at man tror knapt, hvor usædvanlig og mærkværdig den er.»

«Første gang skrev jeg om disse ting i 1855. Da var alverden opfyldt av rædslerne under krigen på Krim, hvor franskmænd og engelskmænd holdt på at beleire Sevastopol, - og enda vovede jeg så stort et ord, at hva ulykken med mennesketab angik, så var den kanskje lige så stor for Tromsø stift formedelst de idelige forlis som for Frankrig formedelst krigen.Den gang kunde jeg imidlertid kun fremsætte det som en gisning, nu derimot kan jeg udføre sammenligningen fuldstændig, og til min yderlige forundring finder jeg, at det store ord om tilstandens forfærdelighet i Nordlandene, kun havde den feil, at det ikke var stort nok.»

Eilert Sundt gjør så en sammenlikning der han viser at om det i Frankrike skulle omkomme like mange - ville det bety ca 77000 omkomne hvert år, mens det reelle tallet var ca 7000.

Mens «... det samlede antal av menneskeliv, som den franske arme tabte, både på slagmarken og i hospitalerne, både formedelst fiendens våben og formedelst sygdomme i leiren, var ikke engang fuldt 70000 i begge år til sammen.»

«Dersom man i Frankrig eller i England - eller om det så var her i det sydlige Norge - pludselig fik øye op for, at der i en enkelt by eller provinds herskede en stadig tilstand som kunde give anledning til en så forfærdelig sammenligning, så kan man være vis på, at aviser og autoriteter vilde holde på med betragtninger og bestræbelser, indtil ialfald det yderste var forsøgt for at råde bod på ulykken - koste vad koste vilde.»